

Europos Parlamento (EP) nariai reiškia didelį susirūpinimą pablogėjusia žiniasklaidos laisvės padėtimi ES šalyse. Jie smerkia prieš žurnalistus nukreiptą smurtą, priekabiavimą ir spaudimą.

Pastaraisiais metais žiniasklaidos laisvė mažėjo, o COVID-19 pandemija dar pablogino padėtį, pažymima EP priimtoje rezoliucijoje (553 balsai už, 54 prieš, 89 susilaikė). Europarlamentarai smerkia „kai kurių valstybių narių vyriausybių mėginimus nutildyti kritišką ir nepriklausomą žiniasklaidą, taip pat pakenkti žiniasklaidos laisvei ir pliuralizmui“. Jie susirūpinę ir dėl visuomeninės žiniasklaidos padėties kai kuriose ES šalyse, kur ji tapo „vyriausybei naudingos propagandos įrankiu“.

EP nariai pasipiktinę „vis plačiau naudojamais bauginimais, kuriais siekiama nutildyti žurnalistus“, ir kaip tiriantiesiems žurnalistams gresiančių pavojų pavyzdžius nurodo Daphnės Caruanos Galizios ir Jáno Kuciako bei jo sužadėtinės nužudymus. Jie ragina politikus ir visuomenės veikėjus nemenkinti žurnalistų, taip pat pabrėžia būtinybę ištirti visus išpuolius. Savo ruožtu europarlamentarai pažymi, kad žurnalistės moterys yra itin pažeidžiamos, todėl joms turėtų būti taikomos papildomos apsaugos priemonės.

Rezoliucijoje pabrėžiama, kad žiniasklaidos nuosavybę sutelkus kelių žmonių rankose kyla grėsmė pliuralizmui ir tampa dar sunkiau kovoti su dezinformacija. Europarlamentarai reikalauja, jog ES šalys neleistų pernelyg didelės koncentracijos ir užtikrintų skaidrumą, kad piliečiai lengvai gautų informaciją apie žiniasklaidos priemonių savininkus, finansavimo šaltinius ir valdymą. Jie kritikuoja vyriausybių vykdomas reklamos kampanijas žiniasklaidoje ir pabrėžia, kad ES lėšų negalima skirti valstybės valdomoms žiniasklaidos priemonėms ar politinei propagandai.

Parlamentas ragina Europos Komisiją, atliekančią kasmetinį teisinės valstybės principo laikymosi vertinimą, įvertinti žiniasklaidos nuosavybės skaidrumą, taip pat privačių subjektų ir valdžios įtaką jai kiekvienoje ES šalyje. Europarlamentarai pabrėžia, kad žiniasklaidos laisvė, pliuralizmas, nepriklausomumas ir žurnalistų saugumas yra esminiai saviraiškos laisvės ir teisės gauti informaciją elementai, labai svarbūs ES demokratiniam veikimui, todėl mėginimai pakenkti žiniasklaidos laisvei turėtų būti laikomi rimtu pagrindinių ES vertybių pažeidimu.

EP nariai siekia, kad būtų sukurta tvirta kovos su neapykantos retorika teisinė sistema, o interneto platformos ir teisėsaugos institucijos glaudžiau bendradarbiautų. Nors savanoriški platformų veiksmai yra būtini, jų nepakanka kovojant su dezinformacija, neteisėtu turiniu ir užsienio šalių kišimusi, pažymi EP. Vis dėlto interneto platformos „neturi tapti privačiomis cenzūros įstaigomis“, o neteisėtas turinys turi būti šalinamas laikantis įstatymuose numatytų apribojimų. Europarlamentarai taip pat reiškia susirūpinimą dėl užsienio šalių kišimosi į

demokratinus procesus siekiant skaldyti visuomenę, taip pat dėl galimos manipuliavimo informacija apie COVID-19 pandemiją žalos.

Pranešėja Magdalena Adamowicz (Europos liaudies partija, Lenkija) pažymėjo: „Šiandien stebime, kaip demokratija yra atimama, o valdžia perimama melu. Nėra laisvės be nepriklausomos žiniasklaidos, nėra demokratijos be žiniasklaidos pliuralizmo. Žiniasklaida turėtų tarnauti tiesai, o ne melui. Ji turėtų tarnauti rinkėjams, o ne valdantiesiems, ir turėtų kontroliuoti valdžią. Žiniasklaida turėtų apsaugoti demokratiją, tačiau žiniasklaida taip pat gali ją nužudyti. Štai kodėl ji turi būti nepriklausoma.“

Petras Auštrevičius (Atnaujinkime Europą) kalbėjo: „Žurnalistai yra tiesos ieškotojai ir mūsų labiausiai vertinamos saviraiškos laisvės sergėtojai. Jų darbas visame pasaulyje labai kelia didelį nerimą ir dirginimą tiems, kurie atmeta demokratinis atvirumo ir skaidrumo principus. Nuomonių ir saviraiškos laisvė bei prieiga prie informacijos yra esminė Visuotinio žmogaus teisių indekso, atspindinčio demokratijos kokybę, dalis. Nusikaltimų mastas, taip pat visame pasaulyje stiprėjančios tendencijos nutildyti žurnalistus ir apriboti žiniasklaidos laisvę kelia nerimą.“ Europarlamentaras pateikė konkrečius prieš žurnalistus nukreiptų nusikaltimų pavyzdžius iš Venesuelos, Rusijos, Pakistano, Irano, Kongo DR, Sirijos, Kinijos, Bolivijos ir Saudo Arabijos. „Iš viso per šiuos metus nužudyta 40 žurnalistų, ir tik vienas iš dešimties prieš žurnalistus nukreiptų nusikaltimų yra išaiškinamas. Norint apsisaugoti, nepakanka didinti paramą žurnalistikai. Turime užtikrinti žurnalistų saugumą atgrasydami kaltininkus ir traukdami juos atsakomybėn. Turime sukurti veiksmingą sistemą priimdami ES Magnitskio aktą.“

